

KANNANOTTO: Järjestöt peräänkuuluttavat hallitukselta antirasistista politiikkaa ja yhdenvertaisuutta edistävää lainsäädäntöä

12.9.2024

Hallitus sanoo olevansa sitoutunut puuttumaan syrjintään ja kitkemään rasismia kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Käytännössä hallituksen politiikka kuitenkin syventää rakenteellista rasismia ja syrjintää. 28 järjestöä peräänkuuluttaa hallitukselta antirasistista politiikkaa ja yhdenvertaisuutta edistävää lainsäädäntöä yksittäisten yhdenvertaisuustoimien sijaan.

Tutkimukset osoittavat kiistattomasti, että rasismi on hälyttävä ongelma Suomessa. Esimerkiksi Being Black in the EU-selvityksen (2023) mukaan Suomessa 66 prosenttia afrikkalaistaustaisista ihmisistä on kokenut syrjintää, ja rasistista häirintää koetaan täällä muita selvityksen EU-maita enemmän. Kansalliset tutkimukset tukevat EU-selvityksen tuloksia. Hallituksen politiikka ja lakihankkeet uhkaavat syventää rakenteellista rasismia. Hallitus heikentää rajusti maahanmuuttaneiden ja turvapaikanhakijoiden oikeuksia. Se on muun muassa poistanut turvapaikanhakijoilta oikeuden hakea työperäistä oleskelulupaa, pienentänyt vastaanottorahaa ja on lyhentämässä oleskelulupien kestoja. Hallitus on myös käytännössä estänyt paperittomia ihmisiä laillistamasta oleskeluaan ja on vielä kaventamassa paperittomien ihmisten oikeutta terveydenhuoltoon. Kesällä läpi menneet kansainvälisten ihmisoikeusnormien ja EU-oikeuden vastainen poikkeuslaki vaarantaa vakavasti oikeuden hakea turvapaikkaa ja voi pahimmillaan asettaa ihmisiä hengenvaaraan. Nyt hallitus on myös vesittämässä varhaiskasvatuksen yhdenvertaisuustyötä heikentämällä velvoitetta yhdenvertaisuussuunnitteluun. Useat lakimuutokset lisäävät rakenteellista rasismia työmarkkinoilla.

Hallituksen toimenpideohjelmassa rasismin torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi on hyödyllisiä kirjauksia, mutta se ei kuitenkaan sisällä tarvittavia toimenpiteitä rasismin, vihapuheen ja viharikosten kitkemiseksi. Ennen kaikkea siitä puuttuvat lainsäädäntötoimet lähes täysin. Hallituksen teon sanan tulisi ennen kaikkea olla "lainsäädäntö".

Monet hallituksen toimet ovat räikeässä ristiriidassa hallituksen oman rasisminvastaisen sitoumuksen kanssa. Yksittäiset toimet, kuten rasisminvastainen kampanja ja toimenpideohjelma, eivät muuta tilannetta.

Rasistinen syrjintä on ihmisoikeusloukkaus – valtioilla velvollisuus torjua rasismia

Kansainväliset ihmisoikeusnormit ja Suomen perustuslaki velvoittavat valtioita torjumaan rasismia, sillä rasistinen syrjintä on ihmisoikeusloukkaus. Ihmisoikeuksien toteutumista valvovat tahot ovat toistuvasti edellyttäneet Suomelta tehokkaampia toimia rasismiin puuttumiseksi, mutta toistaiseksi tämä ei näy hallituksen politiikassa.

Rasisminvastainen ja yhdenvertaisuutta edistävä politiikka edellyttää kauniiden puheiden sijaan riittäviä resursseja ja konkreettisia toimenpiteitä, kuten lainsäädäntötoimia. Hallituksen on otettava Suomen ihmisoikeusvelvoitteet vakavasti tekemällä antirasistista politiikkaa.

Hallituksen tulee muun muassa:

- Vahvistaa lainsäädäntöä rasistisen vihapuheen torjumiseksi.
- Torjua etnistä profilointia.
- Peruu paperittomien terveydenhuollon kaventaminen.
- Peruu yhdenvertaisuussuunnitteluvuorokauden heikentäminen varhaiskasvatuksessa.
- Arvioida lakihankkeiden ihmisoikeusvaikutukset ja ottaa vaikutukset huomioon lainsäädännön valmistelussa. Hallituksen on esimerkiksi arvioitava kiireellisesti maahanmuuttaneiden ja turvapaikanhakijoiden oikeuksia ja asemaa heikentävien lakimuutosten yhteisvaikutukset.
- Kuulla lakihankkeiden valmistelussa johdonmukaisesti heitä, myös lapsia ja nuoria, jotka kokevat rasismia, rasistista häirintää ja vihapuhetta, osana ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Tässä on kiinnitettävä huomiota myös moniperusteiseen syrjintään.

•

Hallitus on luvannut käsitellä Suomen saamat kansainväliset ihmisoikeussuositukset istunnona syksyn aikana. Kannustamme hallitusta tekemään tämän avoimesti, eduskuntaa ja kansalaisyhteiskuntaa osallistaen. Käsittelystä on myös seurattava konkreettisia toimenpiteitä suositusten toimeenpanemiseksi.

Hallituksen rasisminvastainen sitoumus uhkaa jäädä tyhjäksi lupaukseksi, jos hallitus ei muuta politiikkansa suuntaa.

Me allekirjoittaneet järjestöt vaadimme hallitukselta yhteiskunnan kaikille osa-alueille ulottuvaa, rasistisia ja syrjiviä rakenteita purkavaa politiikkaa ja lainsäädäntöä. Yhdenvertaisen Suomen rakentaminen on valtion velvollisuus, nyt hallituksen on toimittava sen mukaisesti.

Allekirjoittajat:

Amnesty International Suomen osasto

Anti-Racist Forum (ARF)

Diakonissalaitos

Familia

FEM-R

Helsinki Pride-yhteisö

Ihmisoikeusliitto

Kehitysvammaliitto

Lapsettomien yhdistys Simpukka

Lastensuojelun Keskusliitto

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Mielenterveyspooli

Monimuotoiset perheet -verkosto

Naisasialiitto Unioni
Nicehearts
Nuorten mielenterveysseura Yeesi
Pakolaisneuvonta
Pelastakaa Lapset
Plan
Sateenkaariperheet
Seta
Suomen sosiaali oikeudellinen seura
Suomen Monikkoperheet
Suomen Settlementiliitto
Suomen Unicef
Suomen Uusperheiden Liitto
Turvapaikanhakijoiden tuki
Väestöliitto